

Aan: Tweede Kamer
Vaste Kamercommissie voor OCW
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
E; cie.ocw@tweedekamer.nl

Datum: 18 april 2024
Kenmerk: 24-031
Onderwerp: CD TKcie OCW 25 april Mentale gezondheid van jongeren en studenten
Contact: Mirjam Drost; E mirjam.drost@wijzijnmind.nl M 06 81495828

Geachte Kamerleden,

Met deze brief leveren wij inbreng voor het commissiedebat 'Mentale gezondheid van jongeren en studenten', van de Vaste Kamercommissie OCW dat 25 april a.s. plaatsvindt.

Mentale gezondheid als basis voor goede ontwikkeling

Een goede mentale gezondheid is een belangrijke voorwaarde om met de ups en downs van het leven om te gaan én ongezonde verleidingen zoals roken, drinken en online gokken te kunnen weerstaan¹. Maar liefst 1 op de 3 jongeren ervaart echter mentale klachten². Onderzoek wijst uit dat studenten worstelen met hoge prestatiedruk en ongezonde stress³, gevoel van ongelijkwaardige behandeling (met name in het middelbaar beroepsonderwijs)⁴, eenzaamheid en zorgen en onzekerheid over de eigen toekomst. Dit heeft direct gevolgen voor de mentale gezondheid van jongeren en trekt een belangrijke wissel op de schoolprestaties. Door structureel te investeren in de sociaal emotionele ontwikkeling en mentale gezondheid van jongeren in het primair, voortgezet, middelbaar, hoger en wetenschappelijk onderwijs, wordt een solide basis gevormd bij jongeren om zich gezond te kunnen ontwikkelen. Dit wordt ook bekrachtigd in het rapport 'De staat van het Onderwijs' dat zeer recentelijk is verschenen en dat wijst op de verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen voor het bieden van een veilige leeromgeving die het welbevinden van kinderen en jongeren bevordert⁵.

MIND benadrukt hierin het belang van het voorkómen van mentale problemen en genoeg goede hulp en ondersteuning dicht bij het eigen leven van jongeren: in het onderwijs, online, in de buurt.

Daarom is het nodig dat ondersteuning en zorg zo dicht mogelijk bij de leefwereld van de jongeren wordt aangeboden en de juiste vaardigheden, zoals sociale en emotionele vaardigheden, worden aangeleerd. Onderwijs neemt een belangrijke plek in binnen deze leefwereld.

¹ [Brief aan informateur Ronald Plasterk – Gezonde Generatie](#)

² [Mentale gezondheid jongeren - RIVM](#)

³ [Monitor Mentale gezondheid en Middelengebruik studenten hoger onderwijs – RIVM](#)

⁴ [Rapport 'Ik ben maar een mbo'er' – RIVM en Amsterdam UMC](#)

⁵ [Rapport 'De Staat van het Onderwijs 2024'](#)

Steun één online digitaal platform

Veel jongeren zoeken online naar betrouwbare informatie en willen juist anoniem vragen kunnen stellen. MIND Us, De Kindertelefoon (incl. Alles Oke? Supportlijn), MIND, Join Us, 113 Zelfmoordpreventie, Transformers Community, Jongerenhulp Online en @ease bundelen de krachten en werken aan een (veilig en anoniem) online platform voor en door jongeren (16-27 jaar) waar mentale gezondheid centraal staat. We kunnen met hen meedenken, advies geven, handelingsperspectieven bieden en zo nodig doorverwijzen. Zie: [Koningin Máxima en demissionair minister Helder van VWS in gesprek met jongeren over online platform voor beginnende mentale klachten | MIND Us](#)

Faciliteer laagdrempelige voorzieningen in de buurt

Veel jongeren zijn op zoek naar laagdrempelige voorzieningen waar ze elkaar kunnen ontmoeten en gelijkgestemden kunnen treffen. Denk aan inlooplekken als @ease, Roger That Inspiratielab en TEJO⁶. Deze alliantie staat iets meer aan het begin van de reis, gericht op het normaliseren en het bieden van sociale steun.

Daarnaast zijn er door het land verspreid zelfregie- en herstelcentra die zich richten op (jong)volwassenen maar soms ook jongeren met mentale gezondheidsproblemen, bijvoorbeeld Ixta Noa en Stichting Kernkracht⁷. Deze organisaties bieden ondersteuning, ontmoeting en hulp in de buurt, voor en door mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Actueel bovendien is de wet Integrale Suïcidepreventie die in april in de Tweede Kamer wordt behandeld. De gemeente heeft nu een wettelijke verplichting om het stigma er af te halen en jongeren laagdrempelige hulp aan te bieden.

Onderwijs

MIND pleit voor een door OCW en VWS gezamenlijk opgesteld integraal plan met financiële middelen, zodat scholen structureel kunnen inzetten op mentale gezondheid in het onderwijs.

Om versnippering van de ontwikkeling van interventies tegen te gaan en de kwaliteit en daarmee de effectiviteit van de interventies te kunnen borgen én te zorgen voor een duurzame inbedding en opschaling van interventies in onderwijsprogramma's, is het noodzakelijk dat er door OCW en VWS gezamenlijk een integraal plan met financiële middelen wordt opgesteld. Dit maakt het mogelijk dat leerlingen en studenten op een structurele, veilige en effectieve manier meer kennis en vaardigheden opdoen over hun eigen mentaal gezonde ontwikkeling. Onderdeel hiervan is wat ons betreft de continuering van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO gelden). Met incidentele middelen uit verschillende potjes is het lastig om duurzaam te versterken.

MIND Us werkt aan een integraal aanbod voor gemeenten, zoals dat er voor jongeren op gezond gewicht (JOGG) wel is. Dit is hard nodig en door de huidige versnippering van interventies nog niet tot stand gekomen.

⁶ [Alliantie laagdrempelige inlooptmogelijkheden mentale gezondheid jongeren](#)

⁷ [Nederlandse Vereniging voor Zelfregie en Herstel](#)

Passende aanpak mentale gezondheid voor álle studenten

Met het opstellen van het 'Landelijk Kader Studentenwelzijn 2023-2030'⁸ is een belangrijke stap gezet in het ontwikkelen van een integrale aanpak voor studentenwelzijn, zowel op landelijk niveau als binnen onderwijsinstellingen. De aanpak richt zich op studenten in het hoger en wetenschappelijk onderwijs en heeft onder meer als doel om de samenwerking en kennisdeling tussen mbo, hbo en wo te stimuleren. **MIND vraagt expliciet aandacht voor de kennisdeling richting het mbo.**

Er is veel meer kennis in het hoger onderwijs over mentaal welzijn en het goed ondersteunen van jongeren, in het mbo gebeurt op dat gebied nog weinig. In het Landelijk Kader Studentenwelzijn komt deze samenwerking en kennisdeling onvoldoende aan bod.

Hoe gaat deze kennisoverdracht naar het mbo vormgegeven worden? En hoe wordt erop toegezien dat dit landelijk programma óók mbo onderwijsinstellingen helpt om het studentenwelzijn te verbeteren en studenten veerkrachtiger te maken?

Jongeren in het mbo geven aan zich minder gewaardeerd te voelen in een prestatie maatschappij, waarin het mbo als 'laag' bestempeld wordt⁹. Leg minder nadruk op prestaties en het zo snel mogelijk behalen van een diploma.

Voor alle studenten met mentale klachten geldt dat zij moeten weten waar ze terecht kunnen voor hulp en ondersteuning. Zet in op laagdrempelige hulp binnen de onderwijsinstelling, zoals de aanwezigheid van een zorgcoördinator, sociaal werkers en jongerenwerk. Organiseer een inloopplek waar studenten terecht kunnen als ze even niet lekker in hun vel zitten.

Bovenal vraag aandacht voor mentaal welzijn in het onderwijs om een aanpak die past bij de specifieke context van de school en de studenten, voor verschillende onderwijsinstellingen kan deze er dan ook anders uitzien. In de adviezen van het Platform Perspectief Jongeren (PPJ) spreken jongeren zich uit over de beperkte inspraak die zij hebben bij de totstandkoming van initiatieven. Dit resulteert deels in een mismatch tussen het aanbod van onderwijsinstellingen en de behoeften van studenten zelf¹⁰. Neem initiatieven van studie- en studentenverenigingen en studenten zelf mee in een integrale aanpak, zoals in Leiden al gebeurt met Stichting Door Het Geluid¹¹. Ook studenten met een migratieachtergrond en internationale studenten worden met de bestaande initiatieven onvoldoende bereikt. Binnen de integrale aanpak, die moet bestaan uit kwalitatief hoogwaardige interventies die onderwijsinstellingen kunnen inzetten, moet óók ruimte zijn voor maatwerk.

Er is een goede start gemaakt met de KopZorgenRaad (een samenwerking tussen 43 expert- en jongerenorganisaties) met beide ministers van onderwijs. Er is gesproken over een doorlopende leerlijn, docentprofessionalisering en suïcidepreventie. **MIND zou willen zien dat vanuit deze eerste rondetafelsessie een integraal actieplan wordt opgesteld waarin concrete afspraken worden**

⁸ [Landelijk Kader Studentenwelzijn 2023-2030](#)

⁹ [Eindadvies Platform Perspectief Jongeren](#)

¹⁰ [Derde advies Platform Perspectief Jongeren](#)

¹¹ [Stichting Door Het Geluid](#)

gemaakt waar partijen ook op aan te spreken zijn. Initiatiefnemers en ondertekenaars van de KopZorgenRaad dienen hiervoor een concrete opdracht te krijgen.

Betere toegankelijkheid onderwijs voor jongeren met mentale kwetsbaarheid

Onderwijs levert jongeren voldoening, waardering, zingeving en sociale contacten op, het is voor een belangrijk deel de basis voor het verdere leven¹². Daarom moet onderwijs voor iedereen toegankelijk zijn en blijven. **MIND vraagt aandacht voor jongeren die vanwege een mentale kwetsbaarheid en/of leerproblemen thuis zitten** en hun studie weer willen oppakken. De begeleiding vanuit zowel de onderwijsinstelling als de hulpverlening is nu onvoldoende. In de aanpak vanuit het Landelijk Kader Studentenwelzijn wordt ingezet op het versterken van samenwerking tussen instellingen en organisaties die deel uitmaken van de zorgketen, zoals huisartsen, gemeenten en ggz. MIND steunt het versterken van deze samenwerking en roept op om niet alleen aandacht te hebben voor voldoende doorverwijsmogelijkheid naar zorgorganisaties zodra studenten vastlopen, maar óók goede en laagdrempelige ondersteuning en begeleiding te bieden als jongeren school of studie weer willen oppakken.

Samenwerking tussen domeinen faciliteren

Mentaal welbevinden van jongeren is niet los te koppelen van onder meer financiële gezondheid en hun positie op de arbeidsmarkt en de woningmarkt. Het is belangrijk om bij structurele inbedding specifiek te kijken naar wat onderwijs-, zorg- én welzijnsinstellingen (financieel) nodig hebben om vol in te zetten op preventie⁹.

Oproep van MIND

We eindigen deze brief met de dringende oproep aan de ministeries van OCW en VWS om fors in te zetten op de verbetering van de mentale gezondheid van jongeren. Door een integraal en structureel aanbod en plan te ontwikkelen, nieuwe initiatieven te omarmen, gaandeweg de effectiviteit te meten en na vijf jaar op te halen wat er is ontwikkeld, te onderzoeken op effectiviteit én duurzaam in te bedden en op te schalen.

We wensen u tot slot, een constructief debat toe. Als u vragen heeft, neemt u gerust contact met ons op. Mede namens de leden van MIND (denk bijvoorbeeld aan de NVA, Balans, ExpEx) MIND Us, en de Gezonde Generatie van de Samenwerkende GezondheidsFondsen (SGF).

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "S.M.W.H. Melis".

Drs. S.M.W.H. Melis MA

Adjunct-directeur - manager beleid/ belangenbehartiging

¹² [Deltaplan mentale gezondheid - MIND](#)